

DANIEL KIPER – LUBLIN

**KONFERENCJA NAUKOWA: „PARAFIA POD WEZWANIEM ŚW. ANDRZEJA APOSTOŁA W ZGŁOBNIU W PERSPEKTYWIE HISTORYCZNO-KULTUROWO-TEOLOGICZNEJ”, 12 PAŹDZIERNIK 2013 R.
SESJA Z OKAZJI 700. -LECIA PARAFII**

Dnia 12 października 2013 roku odbyła się w Zgłobniu k. Rzeszowa konferencja naukowa *Parafia pod wezwaniem św. Andrzeja Apostoła w Zgłobniu w perspektywie historyczno-kulturowo-teologicznej* zorganizowana przez: Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych, Instytut Leksykografii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Parafię pw. św. Andrzeja Apostoła w Zgłobniu oraz Urząd Miejski w Boguchwale. Konferencję zorganizowano z okazji 700. rocznicy powstania parafii.

W pierwszym referacie ks. prof. Anzelm Weiss wskazując na chrześcijańskie korzenie średniowiecznej Europy ukazał szczególne znaczenie parafii w odniesieniu do jej funkcji administracyjnych, religijnych i kulturowych. Następnie zdefiniował parafię w ujęciu historyczno-teologicznym, a także podkreślił przewagę instytucjonalną administracji kościelnej w dawnych wiekach nad państwowymi strukturami terytorialnymi.

Wątek ten kontynuował ks. dr Zbigniew Krzyszowski, który analizując zagadnienie polskiej religijności skupił się przede wszystkim na funkcji duszpasterskiej parafii w świetle teologii posoborowej. Zanalizował również prawną oraz administracyjną funkcję parafii, uwzględniając jej usługowy charakter. Na koniec określił typologię modeli prac duszpasterskich, akcentując potrzebę uwzględnienia tradycyjnego aspektu religijności społeczności parafialnych wyrażającego się w przywiązaniu do wartości religijnych.

W referacie: *Patrocinium parafii w Zgłobniu w kontekście wezwań kościołów parafialnych diecezji rzeszowskiej* ks. mgr lic. Marcin Nabożny wyjaśnił jakie czynniki wpływały na przyznawanie określonych wezwań kościołom. W refleksji nad wezwaniami świętyń, wykazał możliwości badawcze, jakie niesie ze sobą analiza tego zjawiska dla refleksji nad życiem społecznym i mentalnością lokalnych społeczności. Uwzględniając typologię wezwań (trynitarne, chrystologiczne, maryjne, hagiograficzne, anielskie) ukazał również specyfikę patrocinium w

diecezji przemyskiej i tarnowskiej. W toku dalszych rozważań zwrócił uwagę na wspólny mianownik między pogańskimi formami wróżb, a późniejszymi andrzejkami – obrzędami wzbogaconymi elementami kultury chrześcijańskiej (kult św. Andrzeja Apostoła).

Ks. dr hab. Waldemar Pałęcki przedstawił znaczenie kultu św. Andrzeja Apostoła w tradycji Kościoła oraz jego występowanie w formularzach mszalnych od VI wieku do reform Soboru Watykańskiego II. Poruszając się w skomplikowanej tematyce związanej z formami liturgicznymi uwzględnił teksty odnoszące się do św. Andrzeja w najstarszych księgach liturgicznych według cyklu roku liturgicznego.

W kolejnym referacie ks. dr Sławomir Zych oraz dr Bartosz Walicki przybliżyli dzieje parafii Zgłobień od jej początków do czasów obecnych zwracając szczególną uwagę na wkład kapłanów zgłobieńskich w rozwój społeczno-religijnych form życia lokalnej zbiorowości na przełomie XIX i XX wieku.

Mgr Krzysztof Haptaś w swoim wystąpieniu skoncentrował się na jednym z zagadnień życia społecznego mieszkańców Zgłobnia na przełomie XIX i XX wieku. Na podstawie informacji o tej miejscowości w lokalnym *Głosie Rzeszowskim*, wychodzącym w latach 1897-1920, podał przykłady nacjonalizmu gospodarczego redaktorów *Głosu* (lokalnego organu prasowego endecji) w kontekście rywalizacji okolicznych grup żydowskich z mieszkańcami Zgłobnia między innymi o stan posiadania nieruchomości. W kilku tekstach na temat tej miejscowości pismo informowało także o ofiarności mieszkańców Zgłobnia na cele religijne. W *Głosie Rzeszowskim* umieszczano również wzmianki o tamtejszych kapłanach, a wśród nich o ks. Michale Trybusie.

Z kolei dr Robert Sawa podjął próbę opisanie zawartości materialnej świątyń w Zgłobniu na podstawie staropolskich wizytacji. Podał dokładny opis przedmiotów, które znajdowały się w świątyni określając materiał z którego były wykonane, kształt i kolor. Wymienił m.in. księgi liturgiczne, kielichy, monstrancje, krzyże, szaty liturgiczne.

Duże zainteresowanie wzbudziło wystąpienie dr Elżbiety Matyaszewskiej, która zanalizowała wartość artystyczną neobarokowej świątyni zgłobieńskiej powstałej w 1871 roku, a przebudowanej w XX wieku. Prelegentka scharakteryzowała tendencje artystyczne i wzory z których czerpali natchnienie lokalni artyści, zdobiący świątynię malowidłami dla utwierdzenia tamtejszych mieszkańców w wierze i moralnej nauce Kościoła. Starannej analizie poddane zostały różne elementy wystroju kościoła: ołtarze, rzeźby, sklepienia, polichromie.

W kolejnym referacie ks. dr hab. Waldemar Żurek przedstawił postać biskupa Andrzeja Pruskiego (1682-1759), który w latach 1717-1725 był proboszczem w Zgłobniu. W 1728 roku został on mianowany biskupem pomocniczym w Przemyślu, później wikariuszem *in spiritualibus* i oficjałem generalnym. W 1756 roku otrzymał godność dziekana kapituły katedralnej. W okresie rządów bpa Wacława Hieronima Sierakowskiego przeprowadzał wizytacje w wielu dekanatach, z których opisy stanowią podstawę do odtwarzania dziejów parafii na tym terenie.

W ostatnim wystąpieniu mgr Ewa Kłęczek-Walicka przedstawiła rys biograficzny duchownych świeckich i zakonnych wywodzących się z parafii Zgłobień.

Pierwsza wzmianka o duchownym pochodzącym ze Zgłobnia sięga roku 1468. Referentka wyliczyła 19 osób, w tym trzech mało dotychczas znanych duchownych.

Konferencja jest przykładem tego, że parafia zarówno w aspekcie instytucjonalnym jak i kulturotwórczym stanowi ciągle przedmiot zainteresowania badaczy i źródło inspiracji do refleksji naukowej.